

ΤΗΣ ΕΛΕΝΑΣ ΜΑΡΟΥΤΣΟΥ

Ο Κυριάκος Χαρίτος, υποψήφιος για το βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου λογοτέχνη του περιοδικού «Αναγνώστης» για το πρώτο του βιβλίο *Μικρή εγκυκλοπαίδεια του Θανάτου* (Στέρεωμα, 2023), μας παραδίδει το δεύτερο βιβλίο του, μια νουβέλα με τίτλο «Γράμματα στην Παναγία». Πρόκειται για είκοσι έξι γράμματα του Χριστού προς τη μητέρα του, τα οποία, σύμφωνα με το προλογικό σημείωμα, βρέθηκαν γραμμένα σε περγαμηνή τοποθετημένη σε πήλινο κύλινδρο και αποκαλύφθηκαν κατά τη διάρκεια έργων αποκατάστασης του δικτύου ύδρευσης της πόλης Ζαμπαντάνι, το οποίο είχε καταρρεύσει κατά τη διάρκεια πολέμου, λόγω βομβαρδισμών.

Και σε άλλα λογοτεχνικά βιβλία της πρόσφατης ελληνικής παραγωγής βρίσκουμε αναφορές στην Παναγία, είτε στον τίτλο *Πράγματα που σκέφτεται η Παρθένος Μαρία* καπνίζοντας κρυφά στο μπάνιο, της Αλεξάνδρας Κ.) είτε στο περιεχόμενο (*Το μακρύ ταξίδι της μιας μέρας στην άλλη*, της Αμάντας Μιχαλοπούλου). Η διακειμενική συνομιλία της σύγχρονης λογοτεχνίας με πρόσωπα της θρησκευτικής ιστορίας και παράδοσης γίνεται συνήθως μέσα σε ένα πλαίσιο απέκδυσης του εν λόγω προσώπου από τα θρησκευτικά συμφοραζόμενα που το συνοδεύουν, προκαλώντας την αποκαθήλωση της εικόνας με την οποία τα έχουμε ταυτίσει και καλώντας τα να υποδοθούν νέους ρόλους, κάποτε σε πλήρη αντίστιξη με τους παραδοσιακούς. Αυτό δεν συμβαίνει στη νουβέλα του Χαρίτου. Η Παναγία, εδώ, δεν καπνίζει στο μπαλκόνι, δεν φοράει τигрé ρόμπα, δεν είναι ένα σύγχρονο προσώπειο με το οποίο συνδιαλέγεται ο αφηγητής. Εδώ η Παναγία είναι η Παναγία. Η άλως της είναι ανέπαφη. Πρόκειται για το πρόσωπο που εισακούει τις προσευχές, που υποδέχεται τον λόγο του Θεού, που παραλαμβάνει, εδώ, τις επιστολές του Θεανθρώπου.

Όσο για τον Θεάνθρωπο, χωρίς κι αυτός να απεκδύεται στη νουβέλα τη θεϊκή του υπόσταση, απευθύνεται στη μάνα του με την ανθρώπινη διάστασή του. Κάθε του γράμμα είναι μια ψηφίδα του πολύχρωμου και κατακερματισμένου ψηφιδωτού της ανθρώπινης ύπαρξης. Της μεταφέρει σπαράγμα-

Κυριάκος Χαρίτος

Σπύρος Μαντζαβίνος

Η λατρεία για το υψηλό και το χαμερπές

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΙΤΟΣ
Γράμματα στην Παναγία
Νουβέλα
Σελ. 120
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟΣ
Ποδολάτρες
Πεζογράφημα
Σελ. 176
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

τα από τη ζωή του σε αυτόν τον κόσμο, εμπειρίες και αισθήματα που περιλαμβάνουν όχι μόνο τη θεάρεστη αγάπη και τη συγχώρεση αλλά και την οργή, την ντροπή, το γέλιο, την αμφιβολία, τη χαρά των μικρών πραγμάτων, την επιθυμία.

Τα είκοσι έξι γράμματα του Χριστού προς την Παναγία είναι είκοσι έξι μικροδιηγήματα για την αναπόφευκτη διχασμένη μας ύπαρξη ανάμεσα στη ματαιότητα και την ελπίδα. Ανάμεσα στη σάρκινη χαρά και στην επίγνωση του τέλους. Ανάμεσα στη φθορά και όσα την υπερβαίνουν. Ενα βιβλίο που επανειφύρσκει την αίσθηση του ιερού μέσα από τη δύναμη μιας ποιητικής και εικονοποιητικής γλώσσας.

Κι αν ο Κυριάκος Χαρίτος περιβάλλει με άλω το θνητό, ευάλωτο, ανθρώπινο κομμάτι της ύπαρξης, «κατεβάζοντας» το ιερό στη γη, ο Σπύρος Μαντζαβίνος εξυψώνει το χαμερπές, περιβάλλοντάς με την άλω του θαυμαστού το πιο χαμηλό κομμάτι του γυναικείου σώματος, το ποδαράκι. Το πεζογράφημά του *Ποδολάτρες* έχει χαρακτηριστικό. Γραμμένο σε πρώτο πρόσωπο, μας κάνει κοι-

νωνούς μιας εμμονής, μιας παιδιόθεν έλξης προς τα κάτω άκρα που στη διάρκεια των ετών εξελίχθηκε σε λατρεία κανονική.

Το βιβλίο του Μαντζαβίνου ξεκινά με παιγνιώδη ερωτήματα: «Από πού προέρχεται η αγάπη για τις γυναίκες πατούσες; Και το κυριότερο, προς τα πού πηγαίνει; Πέλματα, πατούσες, δάχτυλα, φτέρνες, αστράγαλοι, καμάρες, μύτες ποδιών, γάμπες, γόνατα, μηροί, άκρα. Είναι οι άνθρωποι που τα αγαπούν στ' αλήθεια άνθρωποι των άκρων; Ακράιοι, των οποίων το πάθος τους αυτό οδηγεί αναπόφευκτα σε ακρότητες;». Το ανά χείρας πεζογράφημα, παρότι καταπιάνεται με μια εμμονή, με μια καθήλωση με έντονα ερωτικό χαρακτήρα, δεν βυθίζεται στη σεξουαλική πλευρά του πόθου. Εστιάζοντας στο αρχικό «θάμβος» που προκαλεί στον ποδολάτη η οπτική επαφή με το αντικείμενο της έλξης του, ο συγγραφέας μάς ξεναγεί στη δική του «χώρα των θαυμάτων», έναν τόπο όπου οι γυναίκες προσφέρουν σε κοινή θέα αυτό το κομμάτι του σώματός τους, ελεύθερα και αθάνα, καθώς δεν είναι καταχωρισμένο στις επίσημες ερωτογενείς ζώ-

νες. Ας γίνω σαφέστερη: Ο συγγραφέας δεν τρέφει «πλατωνικά» αισθήματα για τα γυναικεία άκρα. Η αφροδίσια ηδονή που υπόσχονται πυρπολεί όχι μόνο τη φαντασία αλλά και τις αισθήσεις του, όμως επιλέγει να καταγράψει τις τυχαίες και εφήμερες συναντήσεις ενός ποδολάτη με τις πολυπόθητες απολήξεις των γυναικείων ποδιών όχι επί κλίνης αλλά σε δημόσιο χώρο.

Ετσι, ανάμεσα σε στοχασμούς γύρω απ' τα κάτω άκρα, ο Μαντζαβίνος μας μεταφέρει στιγμιότυπα όπου ο αφηγητής ήρθε σε οπτική (κάποτε και απτική) επαφή με ποδαράκια άγνωστων, ως επί το πλείστον, γυναικών στο μετρό, στο καράβι, στο τρένο, στην παραλία, ή όπου αλλού είθισται να ξεμυτίζουν, ως μικρές Περσεφόνες, τους μισούς μήνες του χρόνου. Οι περίτεχνες περιγραφές του δεν έκαθάρουν μόνο τις χάρες των ποδιών, αλλά ανατέμνουν και το λάθρα θωπευτικό βλέμμα του ποδολάτη.

Η απόλαυση που προσφέρει το δεύτερο ετούτο βιβλίο του Μαντζαβίνου (το πρώτο, *Μνηστηροφονία και άλλες ιστορίες*, Καστανιώτης 2018, ήταν υποψήφιο για το βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου λογοτέχνη του περιοδικού «Κλεψύδρα») δεν πηγάζει μόνο απ' το πρωτότυπο θέμα του αλλά, κυρίως, από την πλούσια, στιλπνή και πλαστικότητα γλώσσα του και το ιδιάζον, φιλοπαίγμον ύφος. Η παρούσα έκδοση κοσμείται από καλαίσθητα χαρακτηριστικά του ιδίου, καθώς εκτός από συγγραφέας τυγχάνει επίσης σκηνοθέτης, ζωγράφος και χαράκτης.